

Procjena kvalitete SUMP-ova, primjer Slovenije

Aljaž Plevnik

STPN, Urbanistični inštitut Republike
Slovenije

AI ilustracija

01 / DIO

Sustav procjene kvalitete SUMP-ova u Sloveniji

Slovenija ima operativan NSSP i zakonski okvir za SUMP-ove

NSSP u praksi

Nacionalni program potpore SUMP-ovima

- Smjernice i minimalni standardi
- Edukacija i stručna podrška
- Operativna procjena kvalitete
- Finansiranje pripreme i implementacije

Zakonski okvir od 2022.

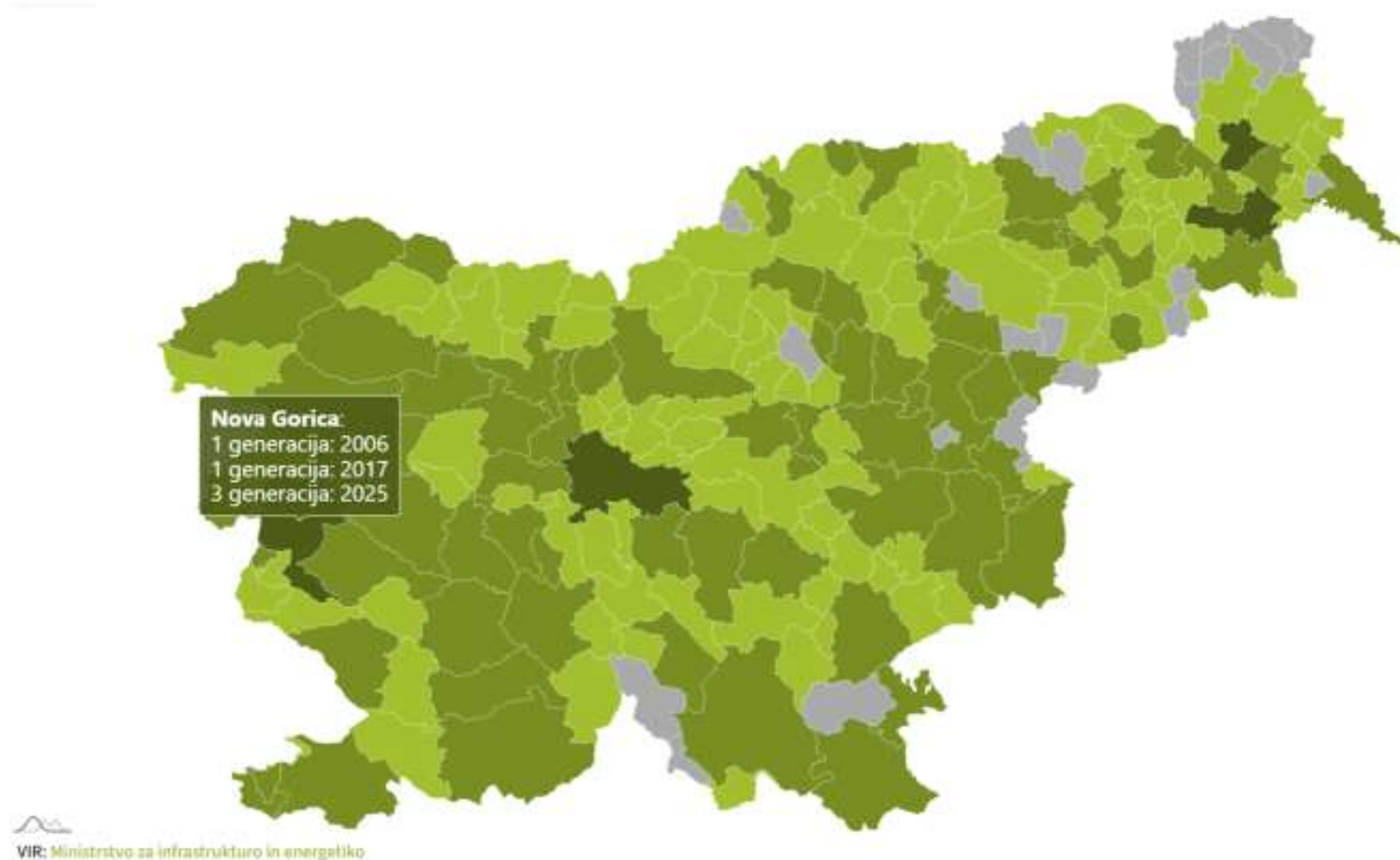
Zakon o cjelovitom prometnom planiranju (ZCPN)

- Uređuje pripremu strategija i procjenu kvalitete
- Povezuje prometno i prostorno planiranje
- Utvrđuje pravila sufinanciranja mjera

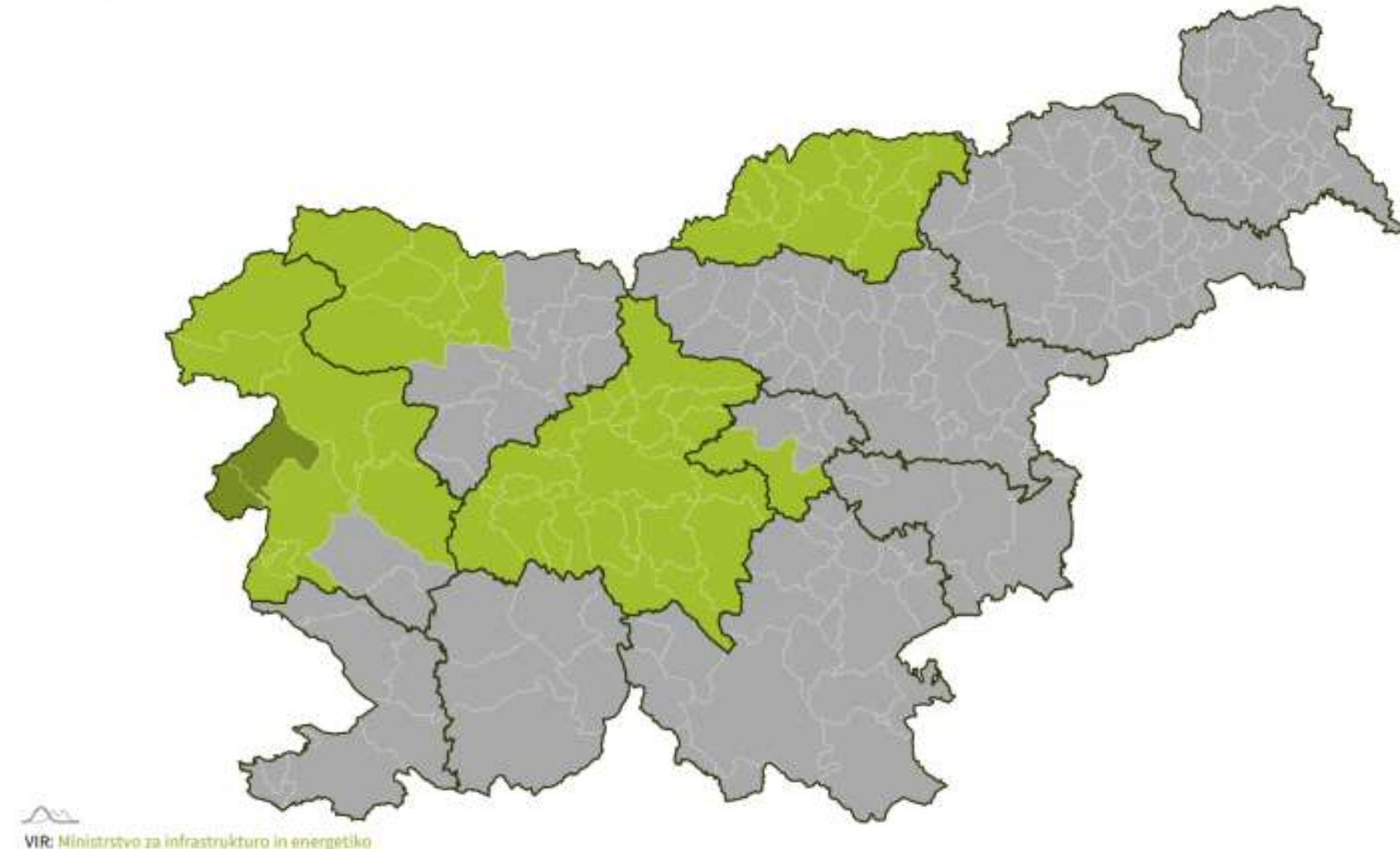
Program pruža potporu u praksi, a zakon daje pravnu osnovu.

SUMP-ovi u Sloveniji: općinska i regionalna razina

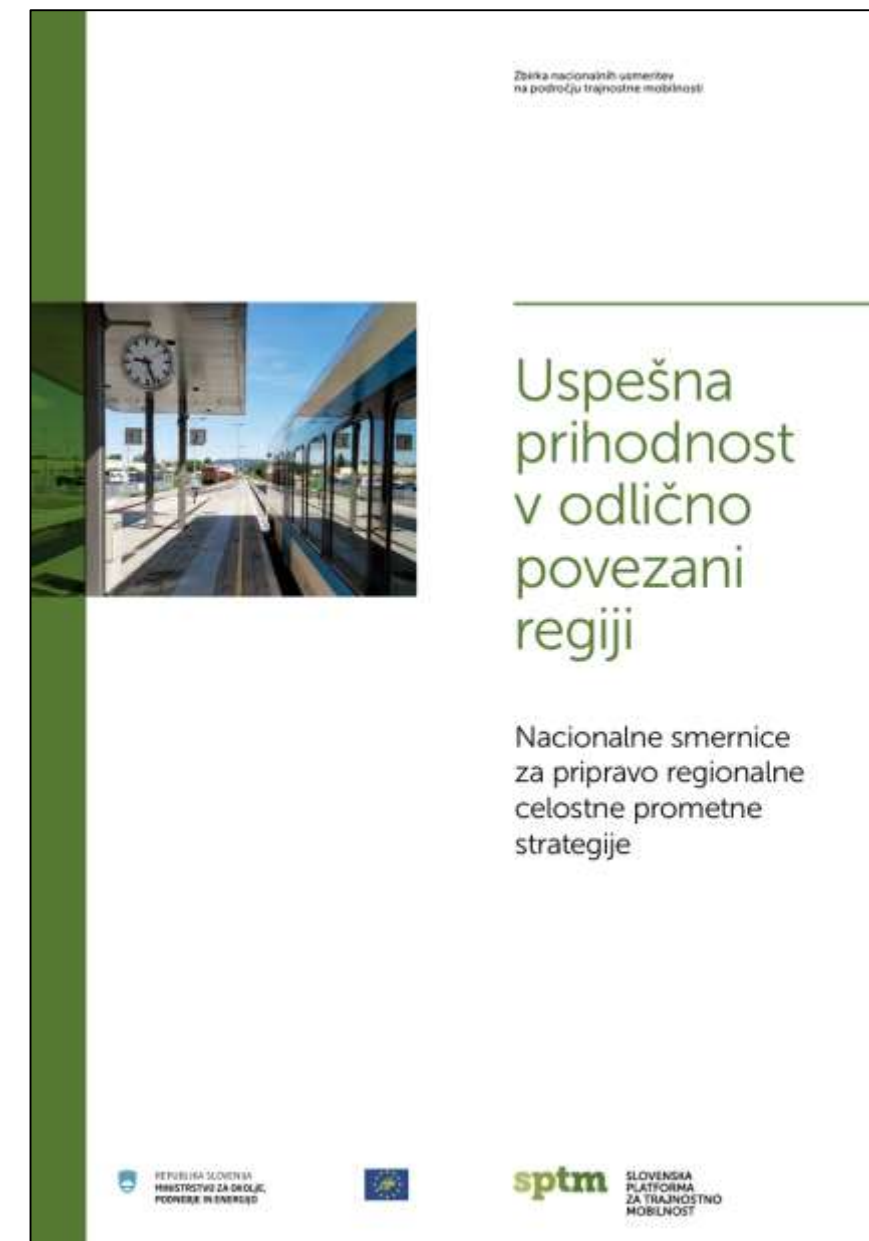
Općinski SUMP-ovi (OCPS)

Regionalni SUMP-ovi (RCPS)

Nacionalne smjernice za općinske i regionalne SUMP-ove

Minimalni standardi za izradu CPS-a

**MINIMALNI STANDARDI ZA IZDELAVO OCPS PO ŠTEVILU PREBIVALCEV V OBČINI IN
ODSTOPANJA OD MINIMALNIH STANDARDOV ZA IZDELAVO OCPS, KADAR JIH IZDELUJE
VEČ SOSEDNIJH OBČIN SKUPAJ**

MINIMALNI STANDARDI ZA IZDELAVO OBČINSKE CELOSTNE PROMETNE STRATEGIJE za občine nad 100.000 prebivalcev

OCPS mora biti izdelana skladno z Zakonom o celostnem prometnem načrtovanju (Uradni list RS, št. 130/22), s Pravilnikom o vsebini, obliki, načinu priprave, odstotku in višini sofinanciranja občinskih celostnih prometnih strategij, načinu spremljanja, preverjanja in merilih za presojo kakovosti, enotnih kazalnikov in metodologiji ter o informacijski podpori in poročanju in z Nacionalnimi smernicami za pripravo občinske celostne prometne strategije - Potovali bomo udobneje, živeli bomo bolje; april 2023 (prenovljena izdaja, usklajena z novo zakonodajo). V procesu njene priprave je za upoštevanje minimalnih standardov potrebno izvesti najmanj naslednje aktivnosti:

SKLOP A: UREDITEV POGOJEV ZA DELO

- 1 predstavitev namena in ciljev OCPS županu in občinskemu svetu
- 1 medijsko sporočilo
- Poročilo o ureditvi pogojev za delo in o izvajanju aktivnosti vključevanja javnosti:
 - zapisnik delavnice o predstavitvi namena in ciljev OCPS županu in občinskemu svetu
 - seznam članov ožje delovne skupine in opredeljen koordinator procesa
 - poročilo o samooceni
 - zapisnik predstavitve samoocene vodstvu občine

Razvoj slovenskog sustava procjene kvalitete SUMP-ova

Prva generacija SUMP-ova: neujednačena kvaliteta i slaba povezanost ciljeva s mjerama.

2019. Razvoj prve metodologije kroz CIVITAS PROSPERITY, uz inspiraciju iz Flandrije.

2021. Nadogradnja metodologije kroz CARE4CLIMATE.

2022. Zakon o cjelovitom prometnom planiranju daje pravnu osnovu procjeni.

2024. Operativni postupak s dvije faze procjene i obveznim dopunama. Edukacija ocjenjivača.

Što procjenitelj provjerava

Sadržajnu povezanost vizije, ciljeva, izazova, prioriteta i akcijskog plana.

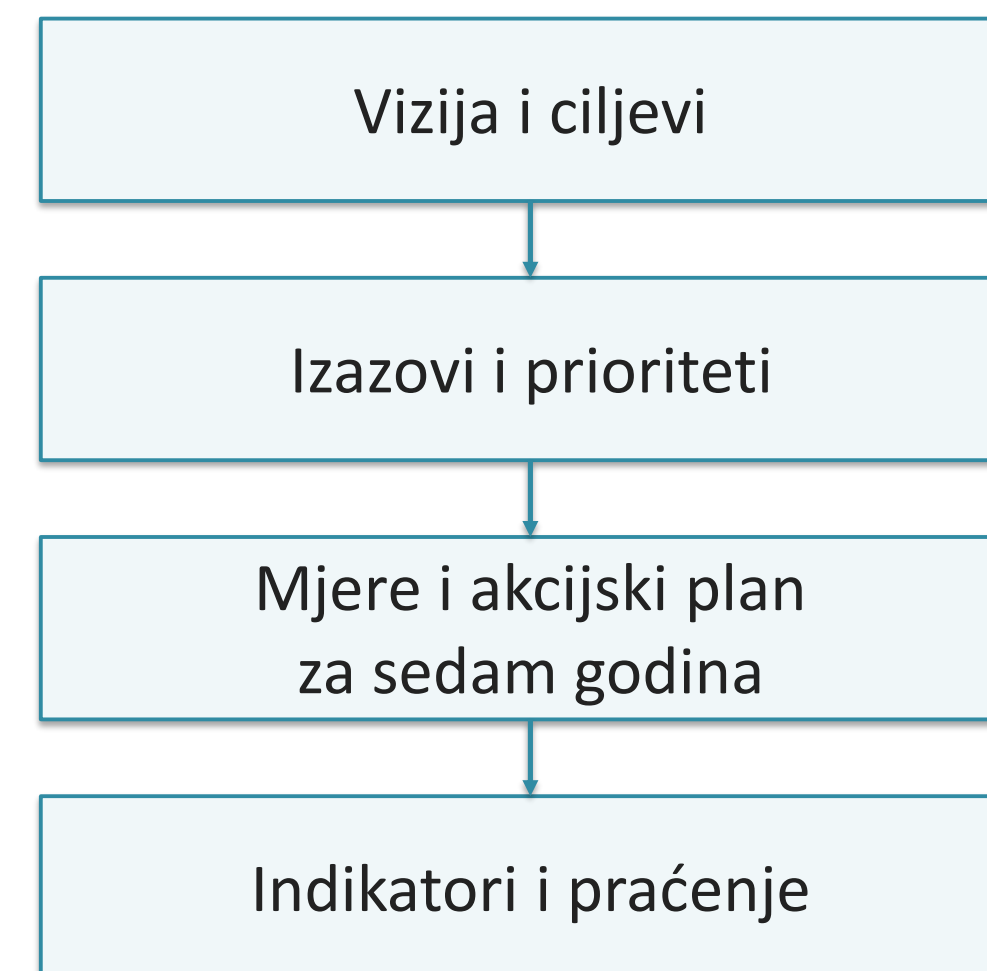
Usklađenost s nacionalnim smjernicama, ciljevima, propisima i minimalnim standardima.

Uravnoteženu obradu modaliteta.

Indikatore s početnim vrijednostima i planom praćenja.

Učinkovite i prioritetne mjere u sedmogodišnjem akcijskom planu.

Povezanost sadržaja

Odgovornosti i ishod procjene

Procjenitelj pregledava materijale i predstavlja nalaze općini i izrađivaču.

Općina osigurava dopune i izvješće o provedenim promjenama.

Neispunjeni minimalni standardi znače negativnu opću ocjenu.

Kod negativne ocjene ili nesporazuma uključuje se MOPE.

Nastavak I finansiranje zahtijeva pozitivno mišljenje.

02 / DIO

Rezultati evaluacije NSSP-a u Sloveniji

Metoda evaluacije NSSP-a

Obuhvat	Provedba NSSP-a 2012 – 2025 i funkcioniranje sustava CPS-a.
Fokusne skupine	Dvije skupine: predstavnici MOPE-a i procjenitelji kvalitete. 2025.
Ankete	MOPE/MZI, procjenitelji, izrađivači SUMP-ova i općinski koordinatori. Kraj 2025 i početak 2026.
Tumačenje nalaza	Iskustva dionika o vrijednosti sustava i izazovima provedbe. Bez neovisnog mjerenja učinaka na putne navike.

Rezultati evaluacije NSSP-a: postignuća

Dobra iskustva s općinskim SUMP-ovima

Zajednički okvir za cjelovito prometno planiranje

Bolje razumijevanje održive mobilnosti u dijelu općina

Procjena kvalitete poboljšava općinske SUMP-ove

Postupan rast ambicija angažiranijih općina

Rezultati evaluacije NSSP-a: izazovi

Općinski SUMP-ovi često nastaju prvenstveno radi financiranja

Neujednačena kvaliteta dokumenata i izrađivača – problem velikog broja SUMP

Premalo zahtjevnih i učinkovitih mjera

Slabi kadrovski kapaciteti općina

Nedovoljna nacionalna i međuresorna podrška

Ostvaruju li SUMP-ovi ciljeve?

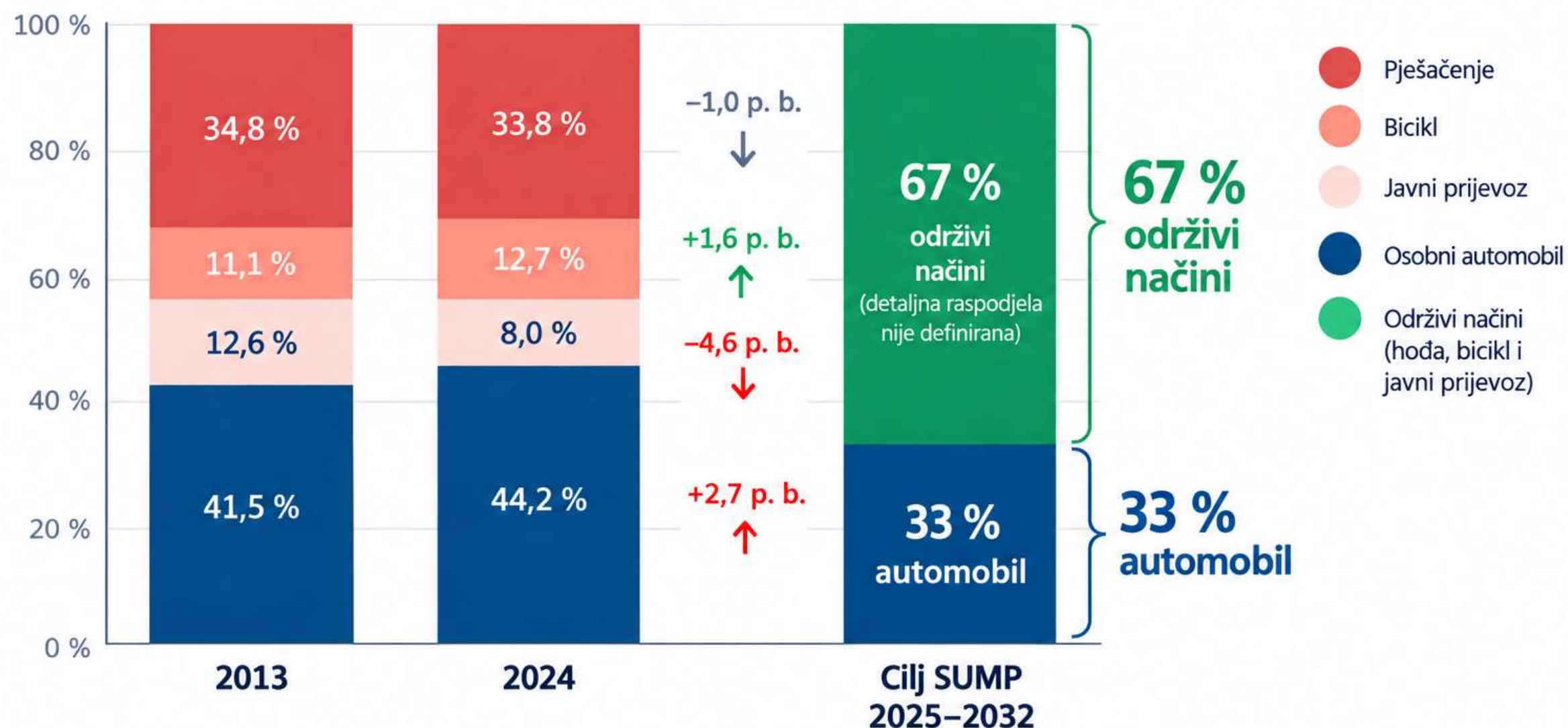

Slovenska cesta v Ljubljani

Modal split MOL i ciljevi SUMP 2025–2032

Udio putovanja prema prijevoznom sredstvu (sva putovanja stanovnika MOL)

Ljubljana: rast udjela automobila i pad javnog prijevoza

2013 – 2024

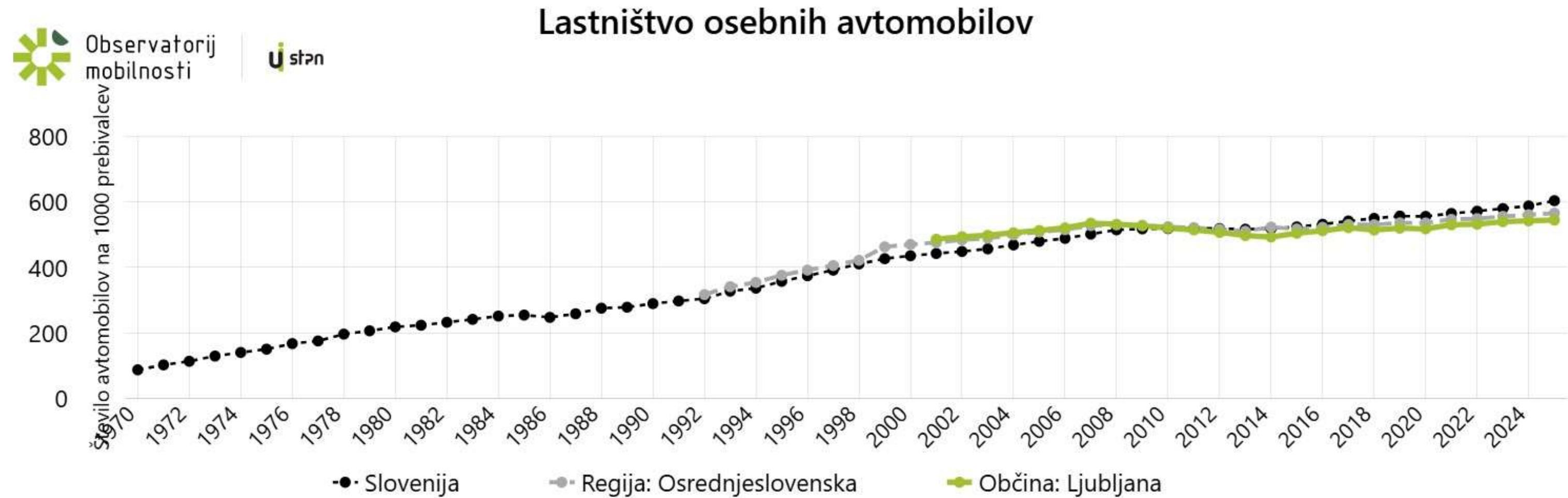
Automobil: +2,7 postotnih bodova
Javni prijevoz: -4,6 postotnih bodova

Cilj za 2032 ostaje 33 % putovanja automobilom.

Izvor: Gradska općina Ljubljana (2026). Celostna prometna strategija Mestne občine Ljubljana 2025–2032. Str. 21 (udjeli 2013 i 2024) i str. 39 (krovni cilj 67 % održivi načini, 33 % automobil).
Napomena: Prikazani su udjeli za sva putovanja stanovnika MOL, neovisno o odredištu.

Ljubljana: motorizacija i dalje raste

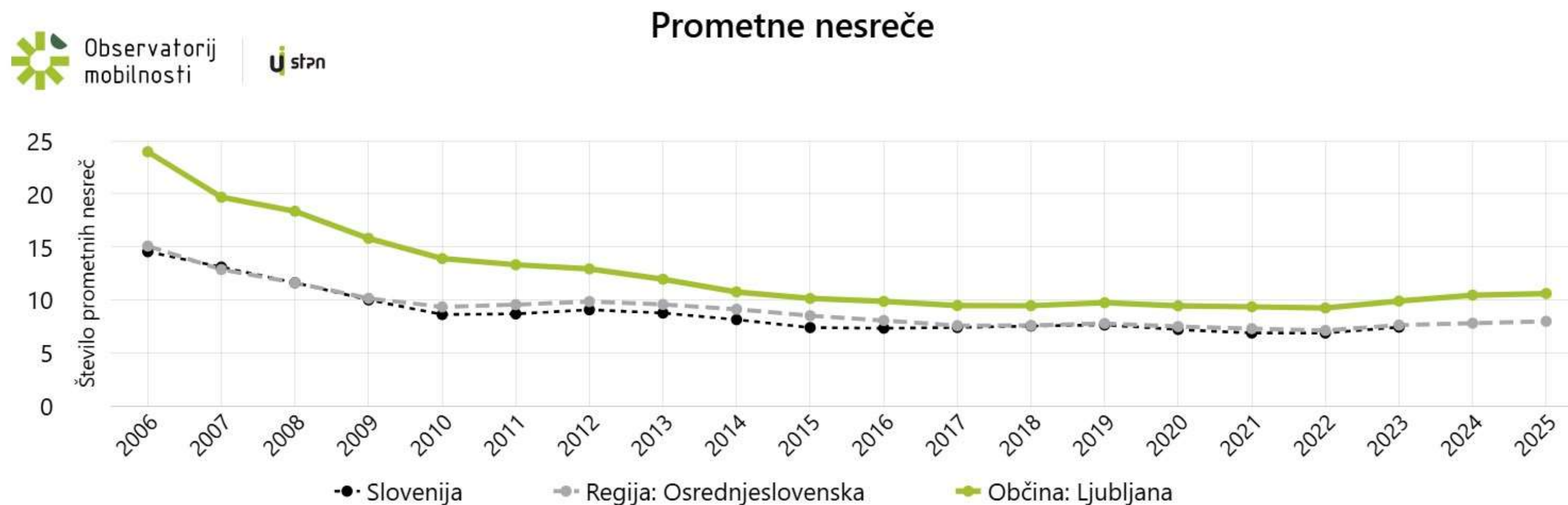
Broj osobnih automobila na 1.000 stanovnika

©2024 - 2026 Skupina za transformativno prometno načrtovanje Urbanistični inštitut Republike Slovenije

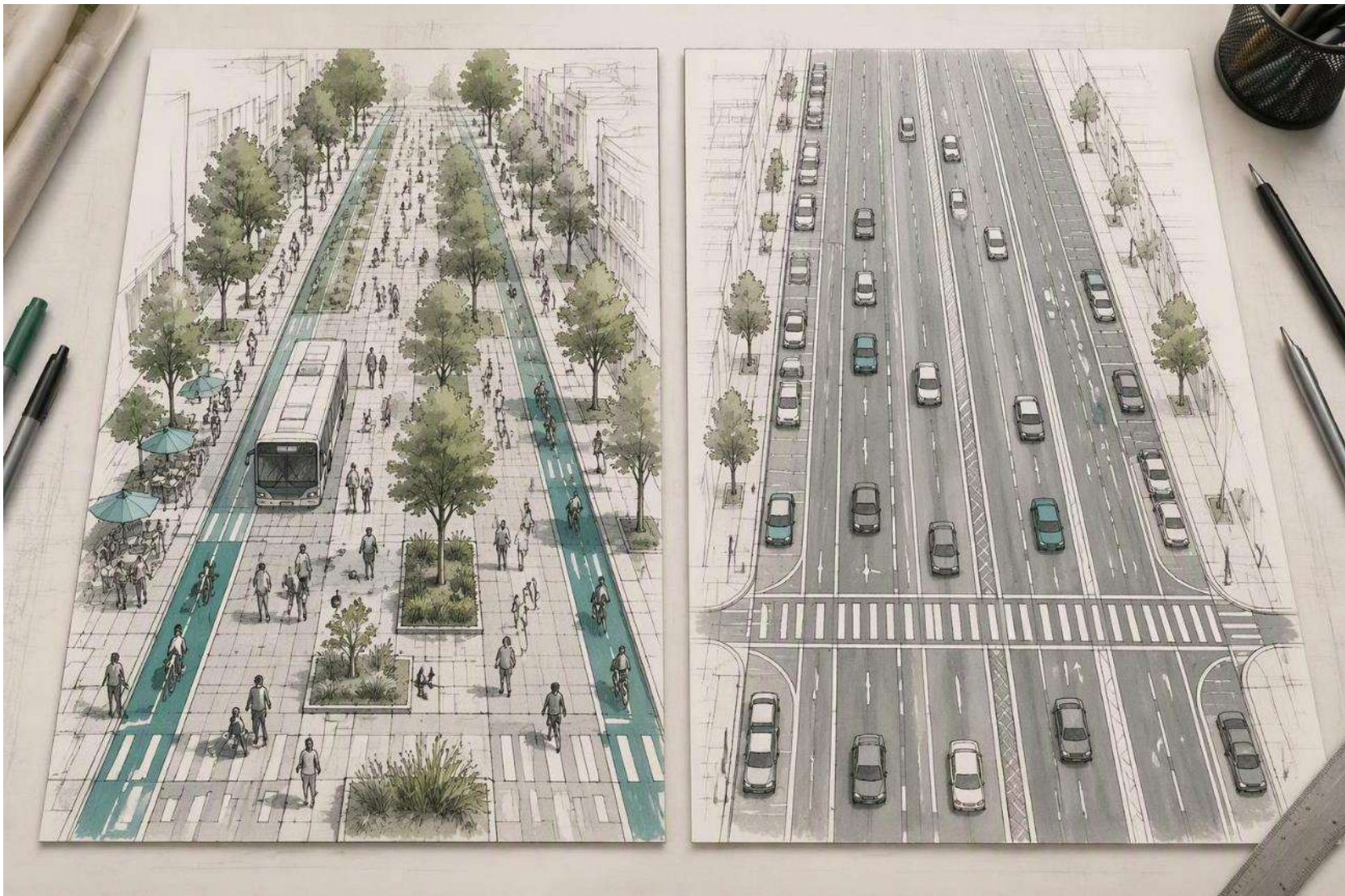
Ljubljana: nakon ranijeg pada, desetljeće stagnacije

Prometne nesreće s ozlijeđenima: prikaz trenda 2006.–2025.

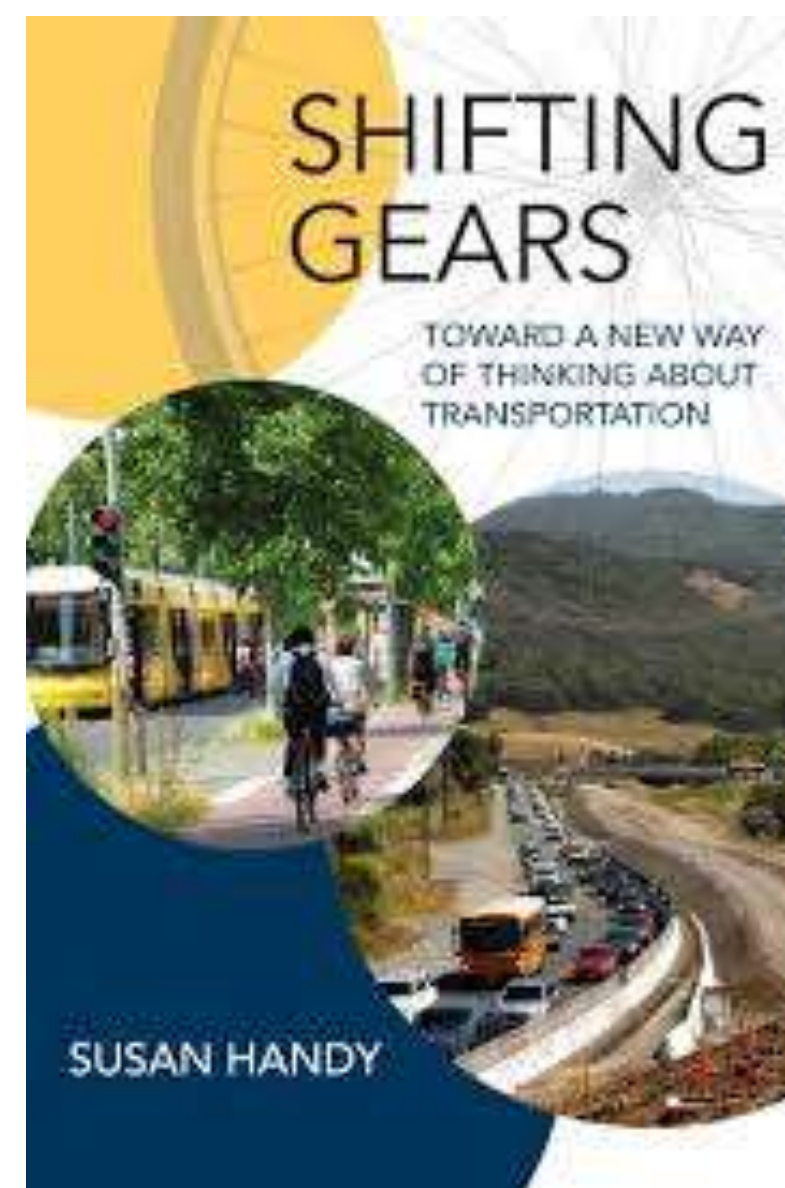
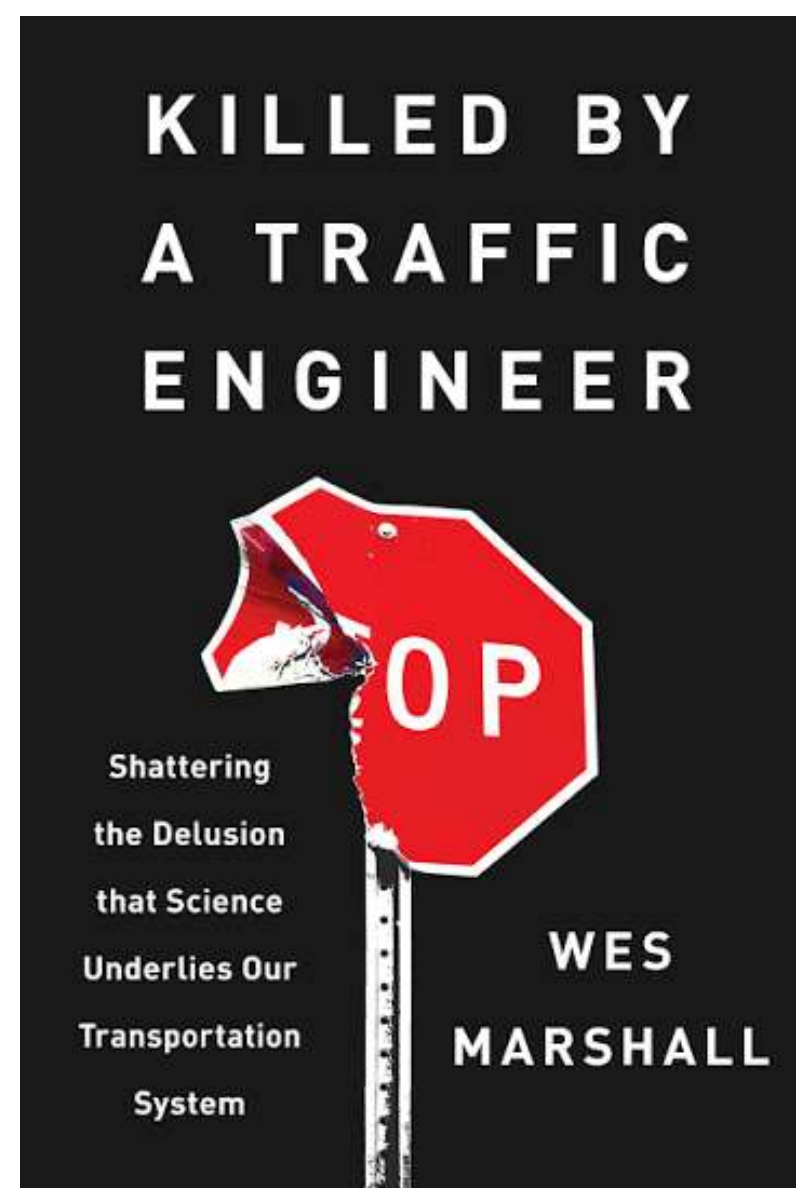
©2024 - 2026 Skupina za transformativno prometno načrtovanje Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Tradicionalno i SUMP planiranje odvijaju se paralelno

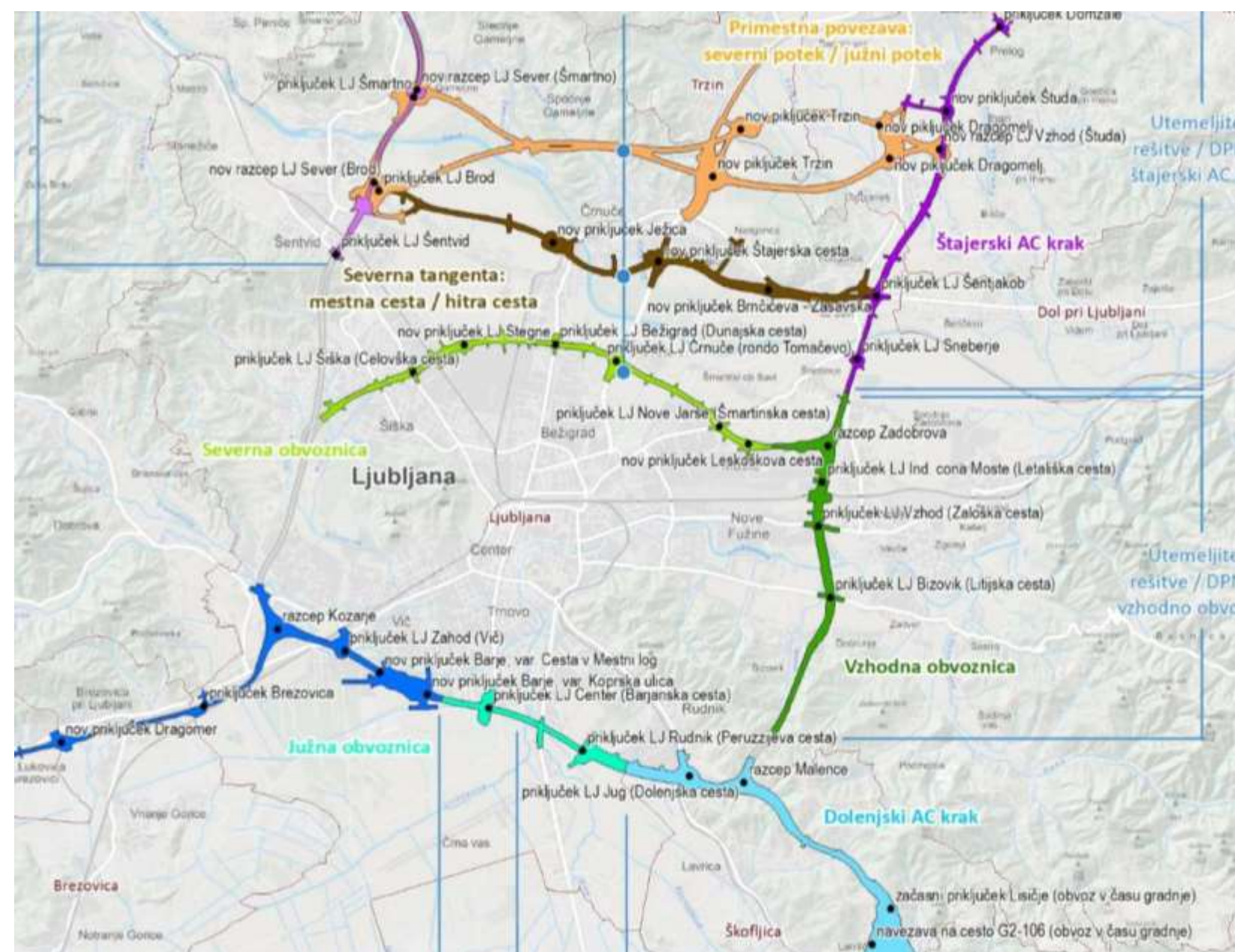

Traditional Transport Planning		Sustainable Urban Mobility Planning
Focus on traffic	→	Focus on people
Primary objectives: Traffic flow capacity and speed	→	Primary objectives: Accessibility and quality of life , including social equity, health and environmental quality, and economic viability
Mode-focussed	→	Integrated development of all transport modes and shift towards sustainable mobility
Infrastructure as the main topic	→	Combination of infrastructure, market, regulation, information and promotion
Sectoral planning document	→	Planning document consistent with related policy areas
Short and medium-term delivery plan	→	Short and medium-term delivery plan embedded in a long-term vision and strategy
Covering an administrative area	→	Covering a functional urban area based on travel-to-work flows
Domain of traffic engineers	→	Interdisciplinary planning teams
Planning by experts	→	Planning with the involvement of stakeholders and citizens using a transparent and participatory approach
Limited impact assessment	→	Systematic evaluation of impacts to facilitate learning and improvement

Dvije paralelne paradigme, tradicionalne vrijednosti

Proširenje obilaznice i regionalnih autocesta

Dodatni cestovni kapaciteti

Dodatna parkirališta

Neiskorišten potencijal bicikliranja

Neambiciozne promjene javnog prijevoza

**Do 25 električnih in 20 vodikavih avtobusov:
nova infrastruktura v Ljubljani #foto**

Veliki generatori prometa bez adekvatnog javnog prijevoza

FRI

FKKT

Skretanje udesno na crveno

The Effect of Right-Turn-on-Red on Pedestrian and Bicyclist Accidents

1982 Study Crash Findings:		
		
Ohio	+57%	+80%
Wisconsin	+107%	+72%
New York	+43%	+82%

David F. Preusser, William A. Leaf, Karen B. DeBartolo, Richard D. Blomberg, and Marvin M. Levy

Journal of Safety Research, Vol. 13 pp. 45-55, 1982
©1982 National Safety Council and Pergamon Press Ltd.

0022-4375/82/020045-11\$03.00
Printed in the USA

Glavne poruke slovenskog iskustva

NSSP i procjena kvalitete daju zajednički okvir i poboljšavaju općinske SUMP-ove.

Veći broj SUMP-ova koji nastaju istodobno smanjuje njihovu kvalitetu.

Uspješan SUMP zahtijeva promjenu paradigme u gradu i među izrađivačima.

Ambiciozne mjere i dosljedna provedba trebaju pratiti kvalitetne planove.

SUMP treba biti integriran s prostornim planovima i odražavati se u proračunu i ulaganjima.

Općine trebaju stručne kapacitete, političku podršku i usklađeno djelovanje državnih resora.

Uspjeh pokazuju održivije putne navike, veća sigurnost i bolja dostupnost odredišta.

SUMP-ovi ostaju alat za bolji promet

- Već danas poboljšavaju dijelove gradova i javni prostor.
- Donose drukčije razumijevanje prometnog i prostornog planiranja.

Mogu biti učinkoviti odmah ako:

- ih izrađuju predani, stručni i interdisciplinarni timovi koji prihvataju novu paradigmu
- imaju političku podršku i sposobnu gradsku upravu
- imaju podršku države i osigurano financiranje
- uključuju javnost i jasno komuniciraju ciljeve i mjere